

LTS-99 Luottotutkinnon suorittaneet

Iltamat 18.3.1999

Risk behaviour and risk management -seminaari

Tom Fagerström

Kesäkuussa (14.-16.) 1999 järjestettävä kansainvälinen riskienhallinnan ja luottoalan seminaari on järjestyksessään kolmas Tukholman yliopiston päävastuullisena järjestämä. Tukholman yliopisto on osoittanut erityistä kiinnostusta luottoalan poikkitieteelliseen tutkimukseen pyrkien yhdistelemään eri tieteenalojen tutkimusta ja tuloksia. Luottoalan ja riskienhallinnan tutkimus edellyttääkin tällaista lähestymistapaa. Elinkeinoelämässä ja käytännön luottotoiminnan problematiikassa yhdistyvät juridiikan, taloushallinnon ja käytännön psykologian lainalaisuudet. Tutkimustyössä on pyritty yhdistelemään näitä samoja elementtejä, jotta saadaan tuloksia, joita voidaan todella hyödyntää käytännössä esiin tulevista ongelmista.

Tukholman seminaari toteutetaan yhteistyössä Euroopan komission ja Fecman kanssa. Tilaisuuteen odotetaan saapuvan ainakin 600 riskienhallinnan ja luottoalan ammattilaista sekä tutkijaa jopa 40 eri maasta. Tilaisuuden keskeisimpiä tavoitteita ovat nimenomaan elinkeinoelämän ja luottoalan tutkimuksen lähentäminen sekä erityisesti saattaa akateemiset tutkimustulokset suoraan käytännön toimintojen palvelukseen ja tukemaan arkipäiväistäkin päätöksentekoa ja luottohallinnon ratkaisutoimintaa.

Toinen tärkeimmistä tavoitteista on luoda kansainvälinen keskustelu- ja kokemusten vaihtoorumi, jotta riskienhallinnan osaamista voidaan kehittää tältäkin pohjalta. Tämä onkin ollut toiminnan keskeisiä ajatuksia ensimmäisen seminaarin järjestämisestä 1995 lähtien.

Seminaari jakautuu neljään pääaiheeseen: taloudellisten riskien hallin-

ta, liiketoiminnan riskienhallinta, psykologia sekä lainsäädäntö ja liiketoiminnan riskit. Seminaarin kuluessa on varattu aikaa myös vapaamuotoisemmalle sosiaaliselle kanssakäymiselle ja keskusteluille erilaisen ohjelman puitteissa. Sisällön ja ohjelman puolesta uskon, että seminaari täyttää sille asetetut tavoitteet sekä odotukset ja tarjoaa erinomaisen tilaisuuden kansainväliseen kokemusten vaihtoon.

Euroopan luottomies

Tukholman seminaarin yhteydessä järjestetään myös FECMA:n hallituksen kokous, johon osallistuu myös Luottomiehet - Kreditmännens ry:n hallituksen edustaja. Hallituksessa käsiteltävistä aiheista nostan tässä yhteydessä esille Euroopan luottomiehen valinnan. FECMA:n hallitus valitsee tänä vuonna ensimmäisen kerran Euroopan vuoden luottomiehen (European credit manager of the year). Nimi julkistetaan juhlallisissa puitteissa seminaariin liittyvän, Tukholman kaupungintalolla järjestettävän, illallisjuhlan yhteydessä 15.6.1999. Euroopan vuoden luottomiehen valintaan liittyvässä kriteeristössä painottuvat erityisesti ansioituminen kansainvälisessä riskinhallinnassa ja luottotoiminnassa. Jokaisen jäsenmaan yhdistyksellä on mahdollisuus nimetä oma ehdokkaansa valittavaksi Euroopan luottomieheksi ja esittää tätä koskevat perustelut.

Luottomiehet - Kreditmännens r.y. ei ole toistaiseksi nimennyt ehdokasta, mutta yhdistyksen hallitus harkitsee asian perusteellisesti tulevissa kokouksissaan.

Raportit edellä kerrotuista kansainvälisistä tapahtumista julkaistaan Luottolinkin tulevissa numeroissa.

Yhdistyksen nettisivut

Luottomiehet - Kreditmännens ry:llä on nimissään varaus omien internet -kötisivujen rakentamiseksi. Toistaiseksi asiassa ei ole kuitenkaan edetty. Näen kehityksen suunnan sellaisena, että yhdistyksen tulee jollain aikavälillä muuttaa tämä passiivinen nimivaraus käytännössä eläväksi foorumiksi. Jäsenistön mahdollisuudet käyttää sanottua välinettä ovat jatkuvasti laajentuneet ja sen myötä myös edellytykset käyttää internet -sivuja viestimisen ja yhteydenpidon välineenä. Yhdistyksen kotisivut voisivat esimerkiksi pitää sisällään yhdistyksen toiminnasta vastaavien yhteystiedot, luottoalan tapahtumakalenterin, tietoa koulutuksista ja yleistä yhdistyksen informaatiota sekä jäsenluettelon ja keskustelufoorumin. Hyvätasoisten kotisivujen rakentaminen ja ylläpito vaatii kuitenkin osaa- van henkilöresurssin, jota ei tähän tarkoitukseen ole toistaiseksi varattu. Kustannusten on oltava järkevässä suhteessa saatavaan hyötyyn, mutta joka tapauksessa pitkällä tähtäimellä investointi palvelee yhdistyksen toiminnan kehitystavoitteita jäsenistön kannalta mielekkäällä tavalla.

Vertailun vuoksi käykää kurkistamassa Ruotsin yhdistyksen (Svenska Kreditmannaföreningen) sivuja osoitteessa <http://www.kreditman.se>.

Asioita voi tehdä toisinkin!

Uusi palvelukokonaisuus

Yritysten rahoitukseen ja perintään on nyt Suomessakin tarjolla kokonaan uudenlainen palvelukokonaisuus, jossa tuotteet ja palvelut muotoillaan yhteistyökumppaneiden tarpeista lähtien; rahoitus ja perintä yhdistäen. Lähtökohtana on kunkin asiakkaan yksilölliset tarpeet ja niihin sovitettu toimintatapa.

Uudet palvelut Suomessa

Esimerkkinä uusista palveluista voidaan mainita mm. saatavien rahoitus, jossa luottoriski siirtyy rahoittajalle

(ns. Amerikkalainen Factoring). Myös eräpäivän valvonta ja huomautuslaskut hoidetaan sopimuksen mukaan. Palveluyrityksen yhteistyökumppanin ei tarvitse tällöin sitoa omia resurssejaan erääntyneiden saatavien seurantaan ja perintään, vaan se voi keskittyä omaan ydinliiketoimintansa.

Palveluyrityksen yhteistyökumppani tietää saavansa laskutuksena rahat määräpäivänä tililleen ja voi siten suunnitella omat ostonsa etukäteen tai esim. hyödyntää edulliset maksuehdot.

Toinen merkittävä kustannussäästöjä tuova uutuus on laskutuspalvelu, jolloin kaikki toiminnot tavaran tai palvelun toimittamisen jälkeen on siirretty palveluyrityksen hoidettavaksi.

Kenelle tarkoitettu

Palvelut sopivat kaiken kokoisten yritysten käyttöön, erikoisesti tietenkin niille, jotka pyrkivät keskittämään resurssinsa yrityksensä varsinaiseen liiketoimintaan. Palveluyritys hoitaa tehokkaasti erilaiset toimeksiannot, oli niitä sitten yksi tai kymmenentuhatta kuukaudessa.

**Jos lähetät perintätoimeksiannon
Contantiin nyt..**

Miten jaksan työssäni?

Luottomiehet ry:n koulutustoimikunta järjesti 26.1. koulutustilaisuuden aiheesta, jonka luennoitsijana oli Työterveyslaitoksen tutkija Jari Hakanen, Helsinki. Tammikuun iltapäivänä järjestetty tilaisuus oli hyvin intensiivinen, jossa paikalla-olleiden yli kuudenkymmenen jäsenen kiinnostus asiaan oli aivan käsin kosketeltavaa.

Tutkija Jari Hakanen kertoi ” Kun puhutaan jaksamisesta ja työuupumuksesta niin viime kädessä on aina kyse ihmisen terveydestä. Luottolalla tehdään paljon töitä ja usein paineen alaisena. Ihmisen tulisi miettiä, mitkä ovat omat arvot sekä mihin tähtää ja pyrkii. Ettei työssä kuormittuminen tulisi salakavalasti ja yllättäen, vaan se perustuisi selkeisiin valintoihin jolloin sen vaikutukset eivät olisi niin negatiivisia. Jotkut ihmisethän haluavat tehdä paljon töitä ja olla monessa mukana, he haluavat

testata omia voimiaan ja rajojaan. Tärkeintä on ajatus siitä, että olen itse tämän valinnut ja teen tätä sen takia kun pidän tästä ja haluan tehdä tätä. Usein työuupumus kehittyy kuitenkin siten, että ihminen on ensin ajatellutkin näin, mutta huomaa sitten jossain vaiheessa etteivät voimat kuitenkaan riitä. Syynä voi olla esimerkiksi ikääntyminen tai elämäntilanteen- ja työn muuttuminen. Silloin tulisi olla kykyä katsoa peiliin ja miettiä sekä arvioida tavoitteita ja arvoja uudelleen”.

Lyhennelmä Työterveyslaitoksen julkaisusta: Työuupumus tutkimusten valossa, Toimintaohjelma 1997-2000,

Mitä työuupumus on?

Työuupumus on vakava työssä kehittyvä stressi-oireyhtymä. Se on häiriö, jolle on ominaista:

- Kokonaisvaltainen pitkäaikainen väsymys, joka on yleistynyttä, tuntuu kaikissa tilanteissa eikä liity yksittäisiin työn kuormitushuippuihin. Se ei häviä päivittäisellä levolla, viikottaisella vapaalla eikä lopulta enää lomaaikanaan.
- Kyynistyneisyys näkyy työnilon katoamisena, työn mielekkyyttä koskevana epävarmuutena ja työn merkityksen epäilyinä ja kyseinalaistamisena. Ihmissuhdetyössä kyynistyneisyys näkyy etäiseksi ja kylmäksi muuttuneena suhtautumisena työn kohteena oleviin ihmisiin.
- Ammatillisen itsetunnon heikkene-misen merkkejä ovat pelko, ettei suoriudu työstään ja se, että työasiat eivät muutoinkaan pysy hallinnassa. Huonommuudentunteen suhteessa omaan aikaisempaan pätevyyteen ja menestymiseen ovat tyypillisiä.

Miksi työuupumuksesta puhutaan juuri 1990-luvulla?

- taloudellinen lama, valtava työttömyys ja henkilöstön vähentäminen
- taloudellisen kilpailun koveneminen
- työsuhteiden epävarmuus ja lisääntyvä turvattomuus
- kuormituksen lisääntyminen: enemmän vähemmällä
- työn sisällölliset haasteet moninaistuneet
- ristiriitojen lisääntyminen työpaikoilla

- työväestön ikääntyminen ja siirtyminen eläkkeelle
- työstressin ja uupumuksen lisääntyminen

Työuupumus on siis monitekijäinen hyvinvoinnin häiriö, joka heikentää terveyttä monin tavoin ja vaikuttaa haitallisesti myös työyhteisöihin. Työuupumukseen liittyy myös muita stressitiloille tyypillisiä oireita, kuten ahdistuneisuutta ja fyysisiä vaivoja. Toipuminen vie usein pitkän ajan ja siihen vaikuttaa, kuinka pitkäkestoinen häiriö on ollut.

Työuupumuksen taustatekijöitä

Työuupumuksen taustan ja kehityksen monitekijäisyyden takia yksittäistä työuupumusta selittävät tekijät työssä voivat vaihdella. Taustalla on kuitenkin lähes aina määrällinen (kiire, aikapaine, asiakasmäärä tms.) tai laadullinen (tietoylikuorma, työn liiallinen vaativuus tms.) ylikuormitus. Siellä, missä ylikuormitusta on eniten,

myös työuupumusta on eniten. Tosin kuormituksen vaikutusta työuupumuksen kehittymiseen voivat tasata ja ehkäistä työn sellaiset puolet, jotka lisäävät hyvinvointia, sitoutumista ja osaamista. Tällaisia ovat esimerkiksi työn itsenäisyys, hyvät palautejärjestelmät ja koulutusmahdollisuudet.

Työn ylikuormittavuuden lisäksi merkittävimpiä työuupumusta selittäviä tekijöitä ovat rooli-

www.contant.fi

..se on perillä Contantissa nyt!

Uudistetun Connect-asiakaspäätteen avulla voit nyt myös antaa toimeksiantoja omalta työasemaltasi. Asiakkaiden tarpeista syntynyt uudistus tuo perintäpalveluihin verkkopankkipalveluista tutuksi tulleita toimintamalleja sekä helpottaa asioimista perintätoimiston kanssa.

Lisätietoja saat numerosta
(02) 270 0162

 Contant

Helsinki ■ Kouvola ■ Oulu ■ Tampere ■ Turku

epäselvyydet ja -ristiriidat, sosiaalisen (varsinkin esimies) tuen puute ja tyytymättömyys (joka voi myös seurata uupumuksesta). Vähän on sen sijaan toistaiseksi tutkittu yhteiskunnallisten tilannetekijöiden yhteyttä työuupumukseen.

Työuupumuksen seurauksia

Työuupumuksen seuraukset voivat vaihdella yksilön, yksilön työelämän ja muun elämän kokonaisuuden sekä työuupumuksen asteen ja keston mukaan. Kaikki seuraukset eivät ilmene kaikilla, mutta seuraavat haitat ovat tyypillisiä työuupuneille. Seuraukset voivat kohdistua:

Henkiseen hyvinvointiin

- tyhjyyden ja ansassa olemisen kokemus
- masennusoireet
- ärtyneisyys, vihamielisyys
- keskittymiskyvyn heikkeneminen, jännittyneisyys
- pahoinvoinnin pitkittyneisyys

Fyysiseen hyvinvointiin

- tyypillinen oire: jatkuva krooninen väsymys
- päänsärky, pahoinvointi, lihassärky, selkäkipu
- sukupuolielämän ongelmat, unihäiriöt, ruokahaluttomuus
- yhteys sydän- ja verisuonitauteihin

Käyttäytymiseen

- hyperaktiivisuus, väkivaltaiset purkaukset mahdollisia
- alkoholin ja lääkkeiden käyttö lisääntynyt
- fyysinen aktiivisuus vähentynyt

Sosiaaliseen elämään

- ihmissuhdeongelmat työssä
- vetäytyminen kontakteista
- kovettuminen ihmissuhteissa
- perhe- ja muu yksityiselämä kärsii, samoin lähiomaiset

Asenteisiin

- innostuksen ja idealismin tilalle kielteiset asenteet organisaatioon, työhön ja asiakkaisiin
- tyytymättömyys

Organisaatioon

- poissaolot lisääntyvät
- työpaikkaan samaistuminen ja sitoutuminen vähenee
- työvoiman vaihtuvuus yleistyy
- työvirheet ja onnettomuudet yleistyvät, työn laatu kärsii
- innovaativisuus vähenee
- ilmapiiri heikkenee
- tuottavuus heikkenee

Työuupumuksen ehkäiseminen

Työuupumuksen – kuten stressin – ehkäisykeinoja on monia. Niiden painopisteenä voi olla yksilö, työ, työyhteisö ja koko organisaatio. Eräs työuupumuksen ehkäisykeino on myös yhteiskunnan vallitseviin arvoihin tai lainsäädäntöön vaikuttaminen. Seuraavassa on joitakin yksilöllisiä sekä yksilön ja työn väliseen suhteeseen liittyviä ehkäisykeinoja.

Yksilöllisiä keinoja työuupumuksen ehkäisemiseksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi

- itsensä hoitaminen: lepo, monipuolinen ravinto, ulkoilu, kuntoilu, perhe, ystävät, harrastukset
- itsetuntemuksen lisääminen: arvojen tarkastaminen, omat tavoitteet ja odotukset, vahvuudet, heikkoudet ja voimavarat

- realiteetteihin perustuva asennoituminen: työn edellytykset ja mahdollisuudet, hyvän työsuorituksen kriteerit, tärkeysjärjestys, ”riittävän hyvä” työsuoritus
- ammattitaidon ylläpito
- myönteinen asennoituminen: mitä hyvää tässä on, mitä voin oppia
- aktiivisuus: mitä voin tehdä
- joustavuus: onko oltava näin, tuleeko aina olemaan näin

Organisaation keinoja ehkäistä työuupumusta

- ongelman tiedostaminen ja siitä keskusteleminen
- työympäristön kehittäminen
- työn suunnittelu: oikea mitoitus, tarkoituksenmukaiset työmenetelmät
- tavoitteet ja roolit selkeiksi
- otetaan huomioon työntekijät yksilöinä
- joustavuus työajoissa
- osallistuva johtaminen
- vuorovaikutuksen kehittäminen: tuki, palaute, tunnustukset
- perehdytys, mentori-järjestelmä
- urakehityksen selvitys ja mahdollistaminen
- ammattitaidon ylläpito, jatkuva koulutus
- työnohjaus, oma-apuryhmät
- vuorotteluvapaat, lomat
- siirto toisiin tehtäviin

Yksilöiden kohdalla pyrkimyksenä tulisi olla kokonaisvaltainen, pitkäjänteinen työkyvyn ylläpito, jonka edistymistä myös arvioidaan. Työyhteisössä työuupumuksen ehkäisyn tavoitteena on työn ja työolojen kehittäminen ja epäkohtien korjaaminen jo ennen työntekijöiden terveyden vaarantumista.

Työuupumuksen hoito

Nykyisen tautiluokituksen mukaan työuupumus ei ole sairaus vaan sopeutumishäiriö. Työnantajan ei tarvitse hyväksyä sitä sairauslomaan oikeuttavaksi syyksi. Pitkälle kehittyneeseen työuupumukseen tosin liittyy usein muita diagnosoitavissa olevia oireita, kuten masentuneisuutta. Vakavan työuupumuksen hoitona ovat toistaiseksi olleet sairauslomat, lääkitys ja pitkäaikainen terapia.

Parasta olisi, ettei työuupumusta päästettäisi etenemään liian pitkälle, jolloin sitä on vaikeaa ja hidasta hoitaa. Työuupumuksen varhaisvaiheessa työ- ja muiden terveystalveluiden apu voi ehkäistä ongelmien kasaantumista. Työterveyslaitoksessa toteutetaan sekä koko työyhteisön työuupumuskartoituksia että yksilöllisiä psyykkisen työ- ja toimintakyvyn arvioita.

Lisää tietoa:

Aro T, Matikainen E: Työkyky hallintaan – suunnitelmat käytännön toiminnaksi. Työterveyslaitos, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, Helsinki 1998.
Kalimo R, Toppinen S: Työuupumus Suomen työikäisellä väestöllä. Työterveyslaitos, Helsinki 1997.
Tutkimus työuupumuksen esiintymisestä Suomessa ja perustietoa työuupumuksesta.

Kalimo R: Stressi ja sen voittaminen. WSOY, Porvoo 1987.

Tietoa stressistä, erilaisista stressitekijöistä ja kuormittavan stressin ehkäisemisestä.

Matikainen E ym. (toim.): Hyvä työkyky. Työkyvyn ylläpidon malleja ja keinoja. Työterveyslaitos, Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarinen, Helsinki 1995.

Laaja ja monipuolinen katsaus työkykyä ylläpitävästä toiminnasta, sen arvioinnista ja menetelmistä.

Sihvonen A: Miten ehkäisen työuupumuksen. Suomen Mielenterveysseura, Helsinki 1996.

Käytännönläheinen ja toiminnallinen opas stressin ja työuupumuksen tunnistamisesta ja ehkäisemisestä yksilö-, yhteisö- ja toimintaympäristötasolla.

Vartiavaara I: Burnoutista jaksamiseen. Aika itkeä, aika iloita. Otava, Helsinki 1996.

Vartiavaara I: Burnout, henkinen pahoinvointi. WSOY, Juva 1987.

Kuvaa työuupumusta, sen kehittymistä ja ehkäisyä erilaisista näkökulmista ja tapausesimerkein varustettuna.

Leila Korja toimii HL Group Oy:n luotonvalvojana ja on ollut alalla jo yli 20- vuotta.

”Koen työni itsenäiseksi ja mielenkiintoiseksi ja viihdyn alalla erinomaisesti. Tosin erilaiset muutokset aiheuttavat lisätyötä ja usein myös ylimääräistä kiirettä mutta hallittavissa olevia. Luennon aihe on mielenkiintoinen ja uskoisin sen antavan uusia näköaloja omaan itseeni ja työhöni. Työuupumuksen syntyä ja sen ehkäisyä tulisi käsitellä laajemminkin työyhteisöissä”.

Luottopäällikkö Kari Niemelä

Vapo Oy:stä kertoi koulutukseen tulostaan seuraavaa: ”Toimin Vapokonsernin luottopäällikkönä jossa keskeisiä työtehtäviäni ovat asiakkai-

den limittien seuranta ja osittain myös asetanta. Organisaatiomme asettaa ne pääpiirteissään itse, mutta osallistun merkittävien yhteislimitien asetantaan myös itse sekä niiden aktiiviseen seurantaan ja toimenpiteisiin tarvittaessa. Toinen päätehtäväni on perintä, jonka suoritamme kokonaan itse. Lisäksi saataville vakuutuksien hankinta ja niiden valvonta sekä yleisesti luottotahallinnon kehittäminen ja riskien hallinta ovat tehtäviäni. Käytössämme olevat järjestelmät ovat hyviä työn tekemiseen”. Kari Niemelä jatkaa ”Koen työni mielekkäänä mutta selkeästi aliarvostettuna alana. Kun onnistuu työssään eli luottotappioita on vähän niin tämän työn osaamisen merkitys organisaatiossa vähentyy. Tulen koulutukseen, sillä olen Luottomiehet ry:n jäsen ja jo lähes 30- vuotta työssä olleena koen välillä työuupumusta. Voisi olla hyvä joskus irrottautua ja ottaa etäisyyttä työhön pidemmän loman tms. merkeissä. Pidän koulutusaihetta onnistuneena ja tarpeellisenä meille kaikille”.

Rätty eli Ritva-Leena Manninen

Schenker BTL Oy:n luotonvalvojana kokee työssään myös monenlaisia tilanteita sekä osallistuu mahdollisuuksien mukaan koulutuksiin. ”Oli mielenkiintoista tulla luennolle, joka ei koske luottoasioita. Aihe liittyy jokaisen omaan jaksamiseen ja voimavaroihin sekä hyvinvointiin ja sitä kautta työhön. Pidän erittäin tärkeänä tämälntyyppisten koulutustilaisuuksien järjestämistä. Työmme on nopeampoisia ja stressaavaa kaikkien lisukkeineen, jossa oman itsensä ja voimavarojensa tunteminen estää osaltaan työuupumusta. Olisin lisäksi toivonut osallistujaluetteloa tai esittelyä ”kuka kukin on” voidaksemme paremmin tutustua ja ”tunnistaa” seuraavalla kerralla toisemme”.

Missä Mennään ?

Kuluttajakauppa käy, yritysten vuoden-98 tulokset on julkistettu, osinkoja jaettu ja luottotappiokirjaukset kaudelle ovat yleisesti olleet minimaaliset. Poliitikot vaali-innoissaan ja pitkäaikaista kokemusta omaavat kolmekymppiset talousgurut povaavat jatkuvaa taloudellista kasvua tähän maahan. Kaikki siis enemmän kuin hyvin! Vai onko sittenkään?

Jostain ihme syystä on jopa allekirjoittaneelle alkanut kuulua soraäänä joukosta. Viestejä siitä, ettei yrityksissä odotettaisiinkaan lähitulevaisuudessa kasvua juuri ollenkaan, kuulee yhä useammalta taholta ja mitä pahempi, ainakin luottomiehen näkökulmasta, merkkejä maksuajan pidentymisestä leijailee ilmassa.

En tahdo olla pahanilman lintu, mutta syystä tai toisesta tulee minulle vuosi 1987 mieleen.

Miten on, katsotaanko peiliin?

Eikö olekin niin, että viime kahden vuoden aikana on tullut lepuiltua hieman tuonne myyntiin päin? Luottorajat on korotettu, sen mukaan kuin tilaukset ovat tulleet sisään. Maksuehtoja on lievennetty, kun kerran asiakkaan toimialalla töitä näyttää riittävän ja kasvua luvataan. Luottokortti-, kännykkäpuhelu- ym. massaluottoja myönnetty automaattisen creditscoringin perusteella. Täyttävähän nämä asiakkaat pisterajan kriteerit. Ei ole maksuhäiriöitä, tällä hetkellä ansiotyössä, asuvat oikeassa osoitteessa, ovat oikean ikäiset, pankki puoltaa jne.,jne.

Hyvä näin, etenkin tietäen että paljon opittiin laman aikana. Luotonvalvontajärjestelmät hälytyksineen ja sulkumahdollisuuksineen on tehostettu. 80-luvun tyyliin ei olla niin sinisilmäisesti luottoa myönnetty ja

vakuuksiakin on pyritty hankkimaan.

On kuitenkin tullut aika taas keran tarkistaa talon sisäistä luottopoliittikkaa. Onhan aina muistettava, että luotonvalvonnan asenne tulee olla sama kuin henkivakuutusmyyjän; eli "entäs jos?".

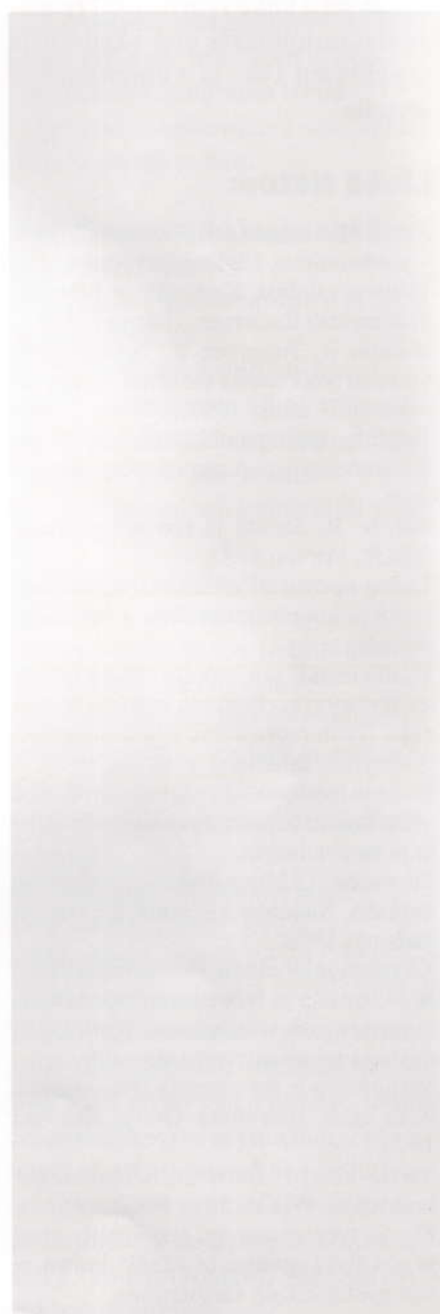
Toimiiko kaikki tiukan paikan tulen?

Vedämmekö todella yhteistä linjaa myynnin kanssa, kohti yhteistä tavoitetta = rahansaannin turvaamisen. Entäs henkilöstöresurssejamme?

Luottoalalla useimmat varmaan ovat kanssani samaa mieltä siitä, että puhelinerintä, järkevästi järjestettynä, on tehokkain ja rahaasäästävin perintäkeino sekä omamme että velallisen näkökulmasta. Siinä on myös parhaat mahdollisuudet, tilanteesta huolimatta, pelastaa asiakassuhteita.

Mutta, kuten tiedämme, luotonvalvonnan henkilöstömäärää ei ole kasvatettu, siitä huolimatta että asiakas- ja myyntitapahtumamäärät ovat paisuneet. ATK- ja muu automatisointi hoitaa toki luotonvalvonnan massan mutta mitä tehdä sille 10%:lle, jolle nämä toimenpiteet eivät riitä. Tuskin työnantaja tänä päivänä on valmis palkkaamaan lisää työvoimaa hoitamaan pelkästään puhelinerintää. Eikä se useinkaan olisi kannattavaakaan. Tuleehan paljon muitakin kustannuksia kuin pelkät palkkakustannukset. Tilat, laitteet, puhelinkulut jne. vievät kaikki omansa saavutetusta perintähyödystä.

Onneksi suurin osa perintäalan yrityksistä pystyvät nykyään yhä joustavampaan ja toimeksiantajan tarpeet huomioonottavaan toimintaan.

TIIMIKULTTUURI MUUTTAA TYÖYMPÄRISTÖÄ JA TOIMINTATAPOJA

Avainsanoina yhdessä tekeminen, yhteisten tavoitteiden asettaminen ja tavoitteisiin sitoutuminen

Tiimien ja muiden yhteistoinnallisten mallien suosio kertoo muutoksesta työkulttuurissamme. Osallistuminen ja avoimuus koetaan entistä tärkeämmäksi ja johtajan rooli on muuttunut yhä enemmän koordinoijaksi ja valmentajaksi. Edellytyksenä tiimitoiminnan onnistumiselle on jäsenien keskinäinen luottamus ja sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin. Ajattelussa ja toiminnassa pyritään painottamaan kokonaisuuksia yksittäisten tehtävien sijaan ja tiedon esteettömälle kululle pyritään takaamaan hyvät mahdollisuudet.

Tiimeihin pohjautuvilla työyhteisöillä on yleensä suhteellisen matala organisaatorakenne. Turhiksi koettuja ja hidastavia hierarkiatasoja on pyritty vähentämään ja vastuuta jaetaan ja otetaan entistä tasaisemmin; oikeille tahoille. Tiimityössä tekeminen yhdistetään ajatteluun ja tehtävät ja toimenkuvat joustavat kulloisenkin tilanteen ja tarpeen mukaan - ei päinvastoin.

Pääkaupunkiseudun Yritys Tapiolassa tiimeihin siirryttiin 1997. Muutoksen myötä on opittu paljon, mutta kehitysprosessi on yhä käynnissä eikä sen ole tarkoituskaan tulla valmiiksi tai pysähtyä.

Yritys Tapiolassa päätös tiimiorganisaatioon siirtymisestä ei tapahtunut kovin perinteisellä tavalla. Ylhäältä tulleen ohjeen tai konsulttiesityksen sijasta muutoksen pani alulle yksikö itse. Yhtiö menestyi hyvin 90-luvun puolivälissä, mutta pääkaupunkiseudun 40 hengen porukalle heitettiin haaste kasvumahdollisuuksien hyödyntämisestä.

Haasteeseen pääkaupunkiseudun yksikössä lähdettiin vastaamaan kirjoittamalla toimintaa haittaavia epäkohtia. Suurimmaksi hidasteeksi ja esteeksi kasvulle osoittautui riittävien valtuuksien puute asiakastyössä. Hierarkkinen organisaatorakenne lii-säsi viivettä jokaisella tasolla ja viivästyminen taas johti usein kaupan epäonnistumiseen.

"Tiikeri-tiimi" tutkii ja kokeilee

Vastauksia ja ratkaisuja tunnistettuihin epäkohtiin Tapiolassa etsittiin tarkoitusta varten perustetun 'tiikeriryhmän' kautta. Sitten 'tiikeri-tiimiksi' muuntunut, yhteyspäällikkö Hannu Miettisen luotsaama ryhmä

toimi eräänlaisena tutkimus- ja ideointiryhmänä sekä mielipidefoorumina. Yhteisen pohdinnan ja tarkastelun tuloksena ratkaisuksi ehdotettiin aikaista enemmän yhteistyöhön perustuvaa työtapaa. "Ehdotuksen perusteella tiimit tuntuivat hyvältä ratkaisulta" kertoo aluejohtaja Petri Routa, "organisaation hierarkiaa madallettiin ja asiakastyössä välttämättömiä päätösvaltuuksia lisättiin".

Asiakastyön luonne on muuttunut dynaamisemmaksi ja erikoistuneemmaksi. Enää ei juurikaan ole ns. tyypitapauksia, vaan jokainen yritys muuttuvine tarpeineen on yksilöllinen projekti. Tiimiorganisaation ja toimialaerikoistumisen myötä Tapiolassa on saatu valmiuksia asiakkaan parempaan tuntemiseen ja ymmärtämiseen. Entiset kaksi 16 hengen osastoa jaettiin uudelleen neljään 5-7 hengen tiimiin, joista kaksi on erikoistunut teollisuuden ja rakennusalan toiset kaksi kaupan ja palvelualan vakuutustarpeisiin.

Koppikulttuurista elävään tilaan

"Tiimeissä on noussut esille yhdessä tekemisen ja toisten auttamisen henki. Osaaminen on ikäänkuin monistunut, kun aikaisemmin vain yksilöikäytössä olleet tiimiläisten erityistiedot ja -taidot ovat nyt koko ryhmän

käytettävissä.” Hannu Miettinen toteaa. Myös uusi, yhteinen tilajärjestely on luonut uutta, myönteistä työ-kulttuuria. ”Alussa ‘koppikulttuurista’, eli omista työhuoneista luopuminen herätti kiivastakin vastustusta”, Miettinen kertoo, ”toisaalta tämä vastarinta myös hiipui nopeimmin, kun ajatukseen päästiin totuttelemaan käytännössä. Tuntuu että elävä, yhteinen tila ‘imee’ ihmiset mukaan tekemiseen”.

”Yhteistyön lisääminen on auttanut ihmisiä menestymään työssään ja onnistumisen kokemukset ovatkin olleet tärkeitä motivaation lisääjiä joskus hankalaltakin tuntuneen muutoksen aikana. Toisiaan täydentävät voimavarat, tiedot ja taidot ovat luo-neet uusia mahdollisuuksia ja keinoja käytettäväksi. Erilaisten tietojen ja taitojen lisäksi olennainen osa tiimin menestyksestä toimintaa ovat jokaisen tiimiläisen erilaiset persoonallisuudet ja tyyli tehdä asioita. Yksilöllisyyttä ja erilaisuutta on kunnioitettava ja käytettävä hyväkseen kehittämisessä; joka tilanteessa ei pärjätä samoilla eväillä.” pohtii Miettinen.

Muutoskipuihin apua konsulteista

Muutosprosessi ei sujunut täysin kivutta muiltakaan osin. Välillä törmät-

tiin tunteeseen, että ”mikään ei kuitenkaan muutu...”. Vanhasta pois op-piminen veikin ehkä eniten energiaa. Tiimit rakennettiin kesken tulokau-den ja vanhat tavoitteet olivat yhä voi-massa, vaikka toimintatapoja oli muuten uudistettu ja muutettu radi-kaalisti.

”Apuna muutoksen läpiviennissä meillä oli hyvät konsultit oikeissa pai-koissa. Tärkeää kuitenkin oli, että muutos lähti meistä itsestämme, ja se myös pyrittiin toteuttamaan tiimiläis-ten ehdoilla. Esimerkiksi ammatilliset mielenkiinnon kohteet, erikois-osaaminen ja tiimiläisten henkilöke-miat huomioitiin tiimien kokoon panoja mietittäessä” Miettinen ker-too. ”Konsulttiapua tarvittiin lähinnä kun tuloksen turvaaminen ja tiimin oi-keaoppinen rakentaminen olivat vas-takkain. Myös ison konsernin sisällä oli toisinaan vaikea saada hyväksyn-tää uuden organisaatorakenteen te-hokkaan toiminnan edellyttämille muutoksille. Näissä tilanteissa ulko-puolisen ammattilaisen näkemykset ja apu olivat kovin tarpeellisia ja ar-vokkaita”.

Suunta ja visio tulevai-suudessa

”Meidän tapauksessamme tiimiyty-minen on virkistänyt niin määrää, laa-tua kuin toimintaakin. Suhde työhön

on muuttunut niin, että aikaansaami-nen on tullut ‘työskentelemistä’ tär-keämmäksi. Meille on kasvanut yh-teinen ymmärrys siitä, että työ on tu-loksien ja ratkaisujen synnyttämistä vuorovaikutuksen kautta”, Petri Routa kertoo.

”Tiimit tai tiimiorganisaatio ei ole kuitenkaan itsetarkoitus. Tapiolassa se on ollut keino vastata heitettyihin haasteisiin tässä tilanteessa ja näiden ihmisten muodostamassa organisaa-tiossa. Tiimit eivät suinkaan ole vas-taus kaikkeen tai kaikille. Ennemmin tai myöhemmin tilalle tulee jotain muuta; uusiin tilanteisiin ja haastei-siin paremmin vastaavia järjestelmiä ja rakenteita. Ympäröivää maailmaa ja sen muutoksia on seurattava tar-kasti ja toimittava sen mukaan - pai-kalleen ei saa jäädä!”

”Tiimi on pieni ryh-mä ihmisiä, joilla on toisiaan täydentäviä taitoja, jotka ovat si-toutuneet yhteiseen tehtävään, suoritusta-voitteeseen ja yhtei-seen toimintamalliin ja jotka pitävät itseään yhteisvastuullisina suorituksistaan” (Katzenbach ja Smith 1993)

Eduskunta päätyi sittenkin kieltolain kannalle

Saatavien perintää koskeva laki hyväksyttiin eduskunnan III käsittelyssä 19.2.1999. Hallituksen esitykseen tehtiin lakivaliokunnan mietinnössä yllättäviä muutoksia. Julkaisemme lain kokonaisuudessaan. Kun eduskunta on liittänyt lakiin ponnin, jonka mukaan ulosottomaksuja – erityisesti estemaksuja – on alennettava ennen perintälain voimaantuloa, on todennäköinen voimaantulomispäivä 1.9.1999.

Lakivaliokunnan mietinnössä käsitellään laajasti ulosoton ja yksityisen perintäalan suhdetta, joka koetaan kilpailutilanteeksi. Asetelma on hämmästyttävä, sillä oikeusturvakoneiston osana ulosotto palvelee niin velkojen kuin perintätoimistojen tarpeita silloin kun tarvitaan perinnän pakkokeinoja. Turvataksaan valtion ulosottolaitoksen ”kilpailukyvyyn” eduskunta päätyi alkuperäisessä hallituksen esityksessä oleviin rajoituksiin, jotka kieltävät perintätoimistoja huolehtimasta sellaisten valtion saatavien ja lainvastaisen menettelyn vuoksi määrättyjen julkisoikeudellisten maksuseuraamusten perinnästä, jotka ulosotossa voidaan periä ilman tuomiota tai päätöstä.

Kun verot, sairausvakuutus- ja sosiaaliturvamaksut, tullit, sakot ja elatusapusaatavat jäävät perintälain ulkopuolelle siksi, että niitä koskevat omat erityissäännöksensä, tarkoittaa toimintakielto käytännössä televisiomaksuja, julkisen liikenteen tarkastusmaksuja ja pysäköintivirhemaksuja. Kiellon piiriin tulevia saatavia on

perintätoimistoihin annettu koko 1990-luvun ilman, että ongelmia olisi esiintynyt sen paremmin velkojen kuin velallisten taholta. Voidaan perustellusti arvioida, että yksityinen perintäala menettää kieltolain johdosta vuosittain puoli miljoonaa toimeksiantoa. Kiellon tarkoituksena on turvata ulosotolle perustyoällisyys ja tasainen tulovirta ulosottomaksujen muodossa. Samalla tuki menetetään miljoonien markkojen arvonnalisäverokertymä.

Suurin häviö tässä masentavassa ratkaisussa on kuntasektori, mutta myös yksityinen velallinen huonomman palvelun ja korkeampien kulujen muodossa.

On huomattava, että perintälain piiriin kuuluvat sopimukseen, sitoumukseen tai muuhun yksityisoikeudelliseen velvoitteeseen perustuvat saatavat sekä kuntien ja muiden yhteisöjen julkisoikeudelliset saatavat,

esimerkiksi maksut sairaanhoidosta, päivähoidosta ja oikeusavusta ynnä maksut kunnallisten viranomaisten suoritteista esimerkiksi luvista, rekisteröinnistä, tarkastuksista, valvonnasta, vieläpä kunnalle maksettava koiravero.

Kuluttajasaatavan perinnässä käytettävään maksuvaatimukseen tulee 5 §:ään tehdyn lisäyksen mukaan liittää veronulosottoasioissa muutoksenhakuosoitus. Samoin kaikissa julkisyhteisön saatavaa koskevissa maksuvaatimuksissa on ilmoitettava myös sen julkisyhteisön perintää hoitavan yksikön tai henkilön yhteystiedot, jolle velallinen voi tehdä saatavaa ja perintää koskevat huomautuksensa.

Hyvää perintätapaa koskevaan 4 §:ään eduskunta lisäsi maininnan siitä, ettei velalliselle saa perinnässä aiheuttaa kohtuuttomia kuluja, kun alun perin oli tarkoitus kieltää vain tarpeettomat kulut.

Eduskunta lisäsi lakiin myös säännöksen velkojan oikeudesta salassa pidettävien tietojen antamiseen (16 §). Velkojalla on oikeus sen estämättä, mitä laissa säädetään tietojen salassapidosta, antaa perintätoimeksiannon hoitamista varten välttämättömät tiedot toimeksisaajalle. Asiamiehen vastuulle jää huolehtia henkilötietojen riittävästä suojauksesta.

Voimaantulosäännöksen mukaan kunnat ja Telehallintokeskus voivat antaa perintätoimistojen hoidettaviksi kiellettyjä toimeksiantoja lain voimaan tulon saakka.

Laki saatavien perinnästä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 § Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan erääntyneen saatavan perintään. Perinnällä tarkoitetaan tässä laissa toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on saada velallinen vapaaehtoisesti suorittamaan erääntynyt velkojan saatava. Tätä lakia ei sovelleta, jos muualla laissa säädetään toisin. Tämä laki ei koske ulosottoviranomaisen toimintaa.

2 § Pakottavuus

Tämän lain säännöksistä ei saa poiketa velallisen vahingoksi.

3 § Kuluttajasaatava

Kuluttajasaatavalla tarkoitetaan tässä laissa sellaista elinkeinonharjoittajan saatavaa, joka perustuu kulutushyödykkeen luovuttamiseen tai luoton myöntämiseen kuluttajalle. Tämän lain 5-7, 10 ja 12-14 §:n säännöksiä kuluttajasaatavasta on soveltuvin osin noudatettava perittäessä julkisoikeudellisen oikeushenkilön saatavaa tai julkisen tehtävän hoitamiseen liittyvää saatavaa yksityishenkilöltä.

4 § Hyvä perintätapa

Perinnässä ei saa käyttää hyvän perintätavan vastaista tai muutoin velallisen kannalta sopimatonta menettelyä. Perinnässä ei saa: 1) antaa vääriä tai harhaanjohtavia tietoja maksun laiminlyönnin seuraamuksista; 2) aiheuttaa velalliselle kohtuuttomia tai tarpeettomia kuluja taikka tarpeetonta haittaa; eikä 3) vaarantaa velallisen yksityisyyden suojaa.

5 § Maksuvaatimus kuluttajasaatavan perinnässä

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan on perießään kuluttajasaatavaa annettava tai lähetettävä velalliselle kirjallinen maksuvaatimus, jossa on mainittava ainakin: 1) velkojan nimi ja osoite; 2) saatavan peruste; 3) eriteltyinä saatavan pääoma, korko, viivästyskorko ja perintäkulut; 4) vaadittu kokonaissumma; 5) kenelle, miten ja milloin saatava on maksettava; 6) velallisen mahdollisuus esittää huomautuksia saatavan määrästä ja perusteesta sekä missä ajassa huomautukset on esitettävä; jos perittävänä on saatava, joka voidaan periä ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa (367/1961) säädetään, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava velalliselle sellaisen saatavan perinnässä käytettävissä olevat oikeuskeinot sekä mahdollisuus hakea maksulykkäystä; ja 7) kenelle huomautukset on esitettävä; jos perittävänä on julkisyhteisön saatava, maksuvaatimuksessa on ilmoitettava myös sen julkisyhteisön perintää hoitavan yksikön tai henkilön yhteystiedot, jolle velallinen voi tehdä saatavaa ja perintää koskevat huomautuksensa.

Jos maksuvaatimuksessa ei ole mainittu korkojen laskentaperusteita, velalliselle on ilmoitettava, että hänellä on oikeus pyynnöstä saada selvitys korkojen määräytymisestä.

6 § Kuluttajasaatavan velkominen tuomioistuimessa

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei saa vaatia kuluttajasaatavasta maksua tuomio-

istuimessa ennen kuin 5 §:ssä tarkoitettu maksuvaatimus on annettu tai lähetetty ja siinä mainitut saatavan maksamiselle ja huomautusten esittämiselle asetetut määräajat ovat päättyneet. Maksua saa kuitenkin vaatia, jos tuomioistuinkäsittelyn siirtyminen saattaa aiheuttaa velkojalle oikeudenmenetyksen tai jos käsittelyn aloittamiseen viivytystä on muu painava syy.

7 § Tratan käyttö

Tratan maksamisesta kieltäytymistä ei saa selvittää julkisella toimituksella (tratan maksamista jättämisen vuoksi otetulla protestilla). Kuluttajasaatavan perimiseksi ei saa käyttää trattaa.

8 § Velallisen maksusuoja

Jos velkoja on antanut perinnän jonkun muun tehtäväksi (toimeksisaaja), velallisen toimeksisaajalle suorittama maksu on pätevä velkojaa kohtaan. Velallisen ja toimeksisaajan välinen sopimus maksuajasta, maksutavasta tai muusta saatavan maksamiseen liittyvästä järjestelystä sitoo myös velkojaa. Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos velallinen tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, ettei toimeksisaaja ollut oikeutettu vastaanottamaan maksua tai että toimeksisaaja ylitti toimivaltansa.

9 § Perintätoimeksiantoja koskevat rajoitukset

Toimeksisaajan perittäväksi ei saa antaa sellaisia valtion saatavia tai lainvastaisen menettelyn vuoksi määrättyjä julkisoikeudellisia maksuseurauksia, jotka voidaan periä ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa säädetään.

10 § Perintäkulut

Velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuvat kohtuulliset kulut riippumatta siitä, periiö saatavaa velkoja itse vai toimeksisaaja velkojan lukuun. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon saatavan suuruus, suoritettu työmäärä, perintätehtävän tarkoituksen mukainen suoritustapa ja muut seikat. Velallinen ei kuitenkaan ole velvollinen korvaamaan perintäkuluja, jos velkoja tai toimeksisaaja on menetellyt 4 §:n vastaisesti tai jos perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava ei ole täyttänyt 5 §:n mukaista velvoitetta, paitsi jos menettelyn moitittavuutta tai laiminlyöntiä voidaan pitää vähäisenä. Jos toimeksisaajan perittäväksi on annettu kuluttajasaatava, joka voidaan periä ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetussa laissa säädetään, velalliselta saa vaatia perintäkuluina enintään 70 markkaa perintäkerralla. Mainittua markkamäärää voidaan muuttaa asetuksella, milloin talouskehitys tai rahoitusten kehitys antavat siihen aihetta. Tässä momentissa tarkoitettuihin perintäkuluihin voidaan periä ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin edellä mainitussa laissa säädetään.

11 § Asiakasvarat

Varat, jotka toimeksisaaja on perinyt velkojan lukuun, on pidettävä erillään toimeksisaajan omista varoista ja talletettava pankkitilille tai säilytettävä muulla luotettavalla tavalla.

12 § Valvonta

Tämän lain säännösten noudattamista valvoo kuluttaja-asiamies silloin, kun perintä koskee kuluttajasaatavaa.

13 § Pakkokeinot

Elinkeinonharjoittajaa, joka periessään kuluttajasaatavaa rikkoo 4, 5 tai 6 §:n säännöksiä, voidaan kieltää jatkamasta tällaista menettelyä tai uudistamasta sitä tai siihen rinnastettavaa menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Elinkeinonharjoittajaa, joka periessään elinkeinotoiminnassa syntyntä saatavaa toiselta elinkeinonharjoittajalta rikkoo 4 §:n säännöksiä, voidaan kieltää jatkamasta tai uudistamasta tällaista menettelyä. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Kielto voidaan, jos siihen on erityistä syytä, kohdistaa myös 1 tai 2 momentissa tarkoitettuihin elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa.

14 § Kiellon määrääminen

Markkinatuomioistuin määrää 13 §:ssä tarkoitettuihin kiellon. Markkinatuomioistuin voi myös antaa kiellon väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu. Markkinatuomioistuimesta ja asian käsittelystä siinä on edellä säädetyn lisäksi voimassa, mitä markkinatuomioistuimesta annetussa laissa (41/1978) säädetään. Kuluttaja-asiamies voi määrätä 13 §:n 1 momentissa tarkoitettuihin kiellon tai antaa kiellon väliaikaisena noudattaen, mitä Kuluttajavirastosta annetussa laissa (1056/1998) säädetään kuluttaja-asiamiehen antamasta kiellosta.

15 § Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittavan korvausvastuu

Perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava on velvollinen korvaamaan vahingon, joka hänen tämän lain vastaisesta tai muutoin virheellisestä menettelystään on aiheutunut sille, johon perintä on kohdistettu.

16 § Velkojan oikeus salassa pidettävien tietojen antamiseen

Sen estämättä, mitä laissa säädetään tietojen salassapidosta, velkojalla on oikeus antaa perintätoimeksianto hoitamista varten välttämättömät tiedot. Toimeksianto hoitamista varten saatujen henkilötietojen suojasta on voimassa, mitä siitä yleisesti säädetään.

17 § Rangaistussäännökset

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkoo 4 §:n 2 momentin 1 kohdan tai 11 §:n säännöksiä, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, perintärikkomuksesta sakkoon. Rangaistus 7 §:n 2 momentin rikkomisesta säädetään rikoslain 30 luvun 3 §:ssä. Sitä, joka rikkoo 13 §:n nojalla määrättyä uhkasakolla tehostettua kieltoa, ei voida tuomita rangaistukseen samasta teosta.

18 § Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1. päivänä syyskuuta 1999. Tämän lain 5 ja 9 §:ää ei sovelleta, jos saatava on annettu toimeksisaajan perittäväksi ennen tämän lain voimaantuloa. Lain 15 §:ää ei sovelleta vahinkoihin, jotka aiheutuvat menettelystä ennen tämän lain voimaantuloa.

Teksti: Helena Lajunen
Kuvat: Tiina Henttonen

LUOTTO KEIKKUE

ELI KEVÄTILTAMAT Y

Tuttu paikka, tutut ihmiset, mieli keveänä ja muutama tunti aikaa juhlistaa kevään tuloa. Mikäs sen mukavampi tapa viettää torstai-iltaa. Juhlaan olikin saapunut kiitettävän paljon luottoihmisiä. Naamat hymyssä kuuntelimme puheenjohtaja Tom Fagerströmin tervetuli-aissanat ja kerhomes-tari/huvipäällikkö Jussi Katteluksen evästyksen illan kulausta sekä tulevasta ohjelmasta. Koulutustoimikunnan puheenjohtaja Marja-Leena Virtanen ja Tom Fagerström ja-koivat yhteistuumin

todistukset Luottotutkinnon suorittaneille, joilla nyt tutkinnon jälkeen on oikeus käyttää nimensä jäljessä lyhennettä LTS eli Luottotutkinnon suorittanut.

Markkinointi-Instituutin ja Luottomiehet ry:n yhteistyössä kehittämä koulutusohjelma on tarkoitettu luotonvalvontaa ja perintää hoitaville. Koulutus sopii sekä yritysten että julkisten laitosten taloushallinnossa toimiville, jotka tarvitsevat luottoalan tuntemusta, ammattikoulutusta sekä ajankohtaista perustietoa luottoalasta ja sen osa-alueista. Koulutuksessa yhdistyvät teoria ja käytäntö, joten osallistujia voi soveltaa uusia asioita ja taitoja välittömästi omassa työssään.

Tämä vuosikurssi oli yhdeksäs, ja Luottotutkinnon suorittaneita on

MIEHET N TULEVI

IT-TALOSSA 18.3.1999

nyt kaiken kaikkiaan 364. Tänä vuonna stipendeillä palkittiin Taina Mustaniemi, Eeva-Riitta Forss sekä kurssin priimukseksi Tero Pasanen. Muita kurssilaisia olivat Annu Han-
nikainen, Nina Heikkonen, Maili Ihmäki, Helinä Ilmarinen-Elo, Kaisa Kantanen, Mika Kauppi, Tarja Kiiveri, Maj-Britt Koivula, Ann-Christine Kujanpää, Auli Lagom, Markku Lallo, Jaana Lindroos, Sari Mäkelä, Eine Pekkarinen, Riitta Rantala, Erja Sepponen, Ismo Sillanpää sekä Pirjo Koskinen-Silvenius.

Kun illan virallinen osuus oli loppuun saatettu, aloitimme odotetun epävirallisen osan eli ruumiin ravitsemisen. Ruokapöytä suorastaan notkui tarjottavaa; salaattia, leipää, juustoa. Kokki valmisti mahtavan paellan silmiemme edessä. Ruoka-

juomistakin oli huolehdittu. Juottomiehet – ups, siis – Luottomiehet ry tarjosi ruokajuomakierrokset ja siitä kiitämme anteliaita sponsoreita. Kun jälkiruuaksi vielä nautimme kakkukahvit, tunsimme saaneemme rahalle vastinetta. Ei muuta kuin jalalla koreasti. Musiikista huolehti jälleen kerran Henry Ojutkangas ja Pick-up Boys. Vaan kaikki päättyy aikanaan ja niin tämäkin ilta. Hei, kuka tietää, missä oli jatkot?

Sarjassa Luottomiesten harrastukset:

KANKAANPAINANNAN MAHDOLLISUUKSIA RAJAA VAIN MIELIKUVITUS

Reskontranhoitajat löysivät kiinnostavan harrastuksen

- Piti keksiä jotain uutta tekemistä, kertovat Marjaana Koskensalo ja Senja Kemppainen, jotka työskentelevät Suomen suurimman kirjekuoritehtaan, Bong Suomi Oy:n reskontranhoitajina Tampereella. Se ”jokin uusi” löytyi Ahjolan kansalaisopistosta: kankaanpainantaan ja jatkossa muidenkin materiaalien painamiseen opastava kurssi.

Kurssi alkoi syksyllä, jolloin painettiin kankaita. Osa tarvikkeista kuului kurssin hintaan, ja kurssilaiset saivat lainata opettajan työvälineitä sekä ostaa edullisesti painamisessa tarvittavia pastavärejä. Valkoinen lakanakangas on parasta painaa, mutta myös T-paidalle on syntynyt kaunis kuvio. Pesunkestäviäkö? Kyllä, sillä painettu kuva kiinnitetään silittämällä, jopa sähköuunin lämmössä tai peräti kuumassa saunassa, jos on painettu esimerkiksi pöytäliinoja tai muita isokokoisia töitä.

MITEN PAINATUS SYNTYY

Marjaana ja Senja puhuvat painajien kapulakielellä stensiloinnista eli sellaisen sabluunan tekemisestä, joka valmistetaan sellaiseksi kuin itse kuvio tai kuva halutaan. Sabluunoita myydään valmiina, alan lehdistä voi jäljentää malleja ja tehdä sabluunan itse. Parhaan ja kestävimmän sabluunan, eräänlaisen muotin, saa muovi- tai vaikkapa piirtoheitin-kalvosta, johon kuviot leikataan

Pääsiäiskortteja lähetetään Suomesa kolmanneksi eniten joulu- ja ystävänpäiväkorttien jälkeen. Värät olivat näissä korteissa iloisen keväisiä. Senjalla (vas.) on tyynyliinaksi ommeltava, herkkäkukkainen valkea kangas työn alla. Marjaana on päässyt jo kirjoittamaan painamiaan kirjekuoria ja voi pian sujauttaa oma-teenkoisen kortin kuoreen.

mattopuukolla tai muulla vastaavalla terävällä esineellä. Pääasia sabluunassa on, että se kestää väriaineesta tulevan kosteuden. Sabluuna asetetaan sitten painettavan työn päälle. Painamisessa voidaan käyttää kahtakin tekniikkaa: sumuttamalla spraypullosta väri sabluunan aukko kohtien läpi tai ”töpöttämällä” pastaväriä aukko kohdista vaikkapa kangastupolla. Useamman värin kuvan tekeminen on tarkkaa työtä.

KANKAASTA KORTTEIHIN JA KUORIIN

Kankaanpainannon jälkeen Marjaana ja Senja innostuivat vielä korttien tekemisestä samalla menetelmällä, ja hakeutuivat kurssille Ahjolaan juuri ennen joulukorttien lähettämistä. He innostivat myös Mari Leinosen lähettämään kurssille. — Innostuin tekemään vielä ikkunaankin jouluaiheisen kuvion, Marjaana kertoo sekä lisää jännittäneensä, miten hyvin kuva joulun mentyä lähtee pois ikkunasta. Hyvin oli lähtenyt, mutta kaikkiin pintoihin ei kannata kokeilla kuvia ihan hovin vuoksi, Marjaana varottaa. Kortit tarvitsivat seurakseen kauniisti koristellut kirjekuoret, joita painettiin myös. Uskomattoman paljon erilaisia koristeluja voidaan tehdä sabluunoiden avulla: jotkut ovat koristelleet huonekaluja, lampun reunoja, tehneet boordeja huoneisiin — mitä ikinä keksii tehdä!

RANKKA SYYSKAUSI

Vielä viime vuonna Suomen vanhimpiin kuuluva kirjekuoritehdas, silloiselta nimeltään Walki Kuori Oy, kuului jättikonserni UPM-Kymmene Oyj:n UPM Stationery-tulosityksiköön. Muita paperinjalosteita valmistavia tehtaita tässä yksikössä oli muun muassa Jämsänkoskella sijaitseva Walki Paperisto Oy, Skandinavian suurin vihkojen ja lehtiöiden valmistaja. Loppuvuodesta UPM-Kymmene myi Walki Kuori Oy:n ruotsalaiselle Bong-konsernille ja Walki Paperisto Oy:n norjalaiselle Linde-

Vain osa Senjan ja Marjaanan tekemistä painotöistä sopii yhteen kuvaan, mutta käyttökohteita on heidän mielestään todella paljon.

Kurssille mukaan innostunut Mari Leinonen (vas.) esittelee painettua tyynyliinakangasta, Senja Kemppaisella on nippu kortteja, Marjaana Koskensalo on painanut kangaskassin.

gaard-konsernille. Senja hoitaa nykyisin Bong Suomi Oy:n myyntireskontraa ja Marjaana puolestaan on jatkanut vihko- ja lehtiötehtaan, nyt Lindegaard Paperisto Oy:n reskontrahoitoa. — Kyllä työhuolet kurssilla unohtuivat, molemmat reskontrahoitajat sanovat yhdestä suusta, niin mielenkiintoista ja mukaansatempaavaa painamisen saloihin tutustuminen oli. Tulokset ovat heti nähtävissä. Tämäntyyppiset työt ovat myös lahjoina arvostettuja ja pidettyjä, Senja Kemppainen ja Marjaana Koskensalo sanovat tyytyväisinä.

Marjaana haki lisäksi kurssimaksuunsa työpaikastaan omatoimisen opiskelun määrärahaa, jota hänelle myönnettiin.

JATKOKURSSEILLE MENNÄÄN!

Kun Ahjolan kansalaisopisto Tampereella seuraavan kerran järjestää vastaavanlaisia kursseja, on ainakin kaksi osallistujaa varmaa: Marjaana ja Senja sekä heidän innostamiaan työtovereita, joita tytöt ovat ilahduttaneet kauniilla korteilla.

Tapahtuma- kalenteri 1999

- Kevätkokous/kevätretki
27.05.1999
- Fecma, Tukholma
14.-16.06.1999
- Laivaseminaari
29.09.-01.10.1999
- Syyskokous
25.11.1999

Luottolinkki ilmestyy seuraavasti

No	Dead line	Ilmestyy
3/99	30.07.1999	31.08.1999
4/99	01.10.1999	05.11.1999

Henkilötietolaki vahvistettu

Uuden henkilötietolain sisältävä eduskunnan vastaus saapui hallitukselle 24.3.1999. Henkilötietolaki on vahvistettu Tasavallan presidentin esittelyssä 22.4.1999 ja tulee voimaan 1.6.1999; samalla kumotaan vuodelta 1987 oleva henkilörekisterilaki. Suomi on yksi myöhästelijöistä, sillä EU:n tietosuojadirektiivin kansallinen voimaannpano piti tapahtua jo ennen viime lokakuun loppua.

Positiiviset luottotiedot eivät sisällyneet viime heinäkuussa annettuun hallituksen esitykseen (HE 96/1998 vp), vaikka Henkilötietotoimikunta oli esittänyt niiden palauttamista luottotietorekisteriin. Eduskunta ei myöskään tässä asiassa yllättänyt, joten pankkilainat ja takausvastuu pysyvät toistaiseksi rekisterin ulkopuolella.

Toinen jännityspilleri eli yritysten vastuuhenkilöiden tietosuojan sisältö sai verrattain onnistuneen muotoilun. Henkilön asemaa, tehtäviä ja niiden hoitoa julkisyhteisössä tai elinkeinoelämässä kuvaavia yleisesti saatavilla olevia tietoja saadaan käsitellä rekisterinpitäjän tai tiedot saavan siviilisen oikeuksien ja etujen turvaamiseksi (HenkilötietoL 8.1,8 §). Nykyistä rekisteritiedoista putoavat pois siis vain yksittäisiin kyselyihin perustuvat tiedot.

Suuri parannus tulee lain 13 §:ssä, jonka mukaan henkilötunnusta saa käsitellä luotonannossa tai saatavan perimisessä, vakuutus-, luottolaitos-, vuokraus- ja lainaustoiminnassa, luottotietotoiminnassa, terveydenhuollossa, sosiaalihuollossa ja muun sosiaaliturvan toteuttamisessa tai virka-, työ- ja muita palvelussuhteita ja niihin liittyviä etuja koskevissa asioissa. Henkilötunnuksen saa luovuttaa osoitetie-

tojen päivittämiseksi ja moninkertaisen postilähetysten välttämiseksi suoritettavaa tietojenkäsittelyä varten.

Henkilöluottotietojen käsittelyä koskevat säännökset (20 §) muuttuvat vain sikäli, että luottotietorekisteri saa nyt rekisteröidyn pyynnöstä tallettaa tiedon maksuhäiriömerkinnässä tarkoitetun maksun suorittamisesta. Tällaiseen ilmoitukseen voidaan liittää velkojan, perintätoimiston tai ulosottoviranomaisen lausuma velan kokonaissuorituksesta.

Lain 21 §:ssä on määritelty eri maksuhäiriötyyppien tallennusajat luottotietorekisterissä.

Rekisteröidyn oikeudet säilyvät suurin piirtein ennallaan tarkastusoikeutta, tiedon korjaamista ja Robinson-rekisteriä myöten. Uutta on se, että myös ammatin- ja liikkeenharjoittajat sekä muut vastuuhenkilöt voivat tarkastaa omat tietonsa rekisteristä.

Jos luoton epääminen tai muu rekisteröidylle kielteinen päätös johtuu hankituista henkilöluottotiedoista, on rekisteröidylle ilmoitettava tietojen käytöstä päätöksenteossa sekä siitä, mistä luottotiedot ovat peräisin ja nyt myös aika milloin ne on hankittu.

Lakiin on otettu scoring-menettelyä koskeva säännös (31 §). Sellaisen rekisteröidyn tiettyjen ominaisuuksien arviointiin tarkoitetun päätöksen tekeminen, joka tapahtuu ainoastaan automatisoidun tietojenkäsittelyn perusteella ja josta aiheutuu rekisteröidylle oikeudellisia vaikutuksia tai joka muuten vaikuttaa häneen merkittäväällä tavalla, on sallittu vain, jos päätös tehdään sopimuksen teon yhteydessä ja rekisteröidyn oikeuksien suojaaminen varmistetaan

taikka jos päätöksellä täytetään rekisteröidyn sopimuksen tekemistä tai täytäntöönpanoa koskeva pyyntö.

Tietosuojavaltuutetun toimivalta laajenee entisestään, kun taas tietosuojalautakunnan mahdollisuuksia poikkeuslupien myöntämiseen kaivennetaan.

Siirtymäsäännösten mukaan vanhat rekisterit on saatettava henkilötietolain mukaiseen kuntoon viimeistään 24. päivänä lokakuuta 2001.

Oikeudenkäyntikulussäännökset muuttuvat 1.6.1999

19.3.1999 vahvistettiin lainmuutos, jolla pyritään hillitsemään riita-asioiden oikeudenkäyntikulujen kasvua. Tavoitteena on tasata oikeudenkäyntiin liittyvää taloudellista riskiä asianosaisten kesken. Uudistus ei suoraan muuta asianosaisille oikeudenkäynnistä aiheutuvia kokonaiskuluja, mutta välillisesti se estää ylisuurien asiamiespalkkioiden laskutusta ja ohjaa palkkioita alenevaan suuntaan.

Tuomioistuimen harkintavalta lisääntyy

Voimassa oleva periaate, jonka mukaan voittanut osapuoli saa täyden korvauksen oikeudenkäyntikuluistaan, säilyy ennallaan. Säännöstä selvennetään siten, että hävinnyt osapuoli on velvollinen korvaamaan vain vastapuolen tarpeellisista toimenpiteistä aiheutuneet kohtuulliset oikeudenkäyntikulut.

Oikeudenkäyntikuluvaatimus on yksilöitävä ja siinä on eriteltävä kulut ja asiamiehen palkkio. Jos näin ei ole tehty, tuomioistuimen tulee vaa-

tia riittävää yksilöintiä. Kulut ja palkkio tulee erotella myös tuomiossa.

Hävinneen asianosaisen täyttä kulukorvausvelvollisuutta voidaan alentaa kahdessa tapauksessa. Ensinnäkin tuomioistuin voi hävinneen osapuolen vaatimuksesta alentaa oikeudenkäyntikuluja, jos asia on ollut oikeudellisesti niin epäselvä, että oikeudenkäyntiin on ollut perusteltu aihe. Toiseksi hävinneen osapuolen kuluvastuuta voidaan alentaa viran puolesta, jos kulujen tuomitseminen täysimääräisenä olisi ilmeisen kohtuutonta oikeudenkäyntiin johtaneisiin seikkoihin, asianosaisen asemaan ja asian merkitykseen nähden. Tällainen tilanne on esimerkiksi silloin, kun julkisyhteisö voittaa jutun kansalaista vastaan ja tällä on ollut perusteltu syy oikeudenkäyntiin.

Riidattomien velkomisasioiden kuluperusteet yhtenäisiksi

Velkomusta tai häätöä koskevassa asiassa, joka ratkaistaan oikeuden-

käymiskaaren 5 luvun 13 tai 14 §:n nojalla valmistelua jatkamatta yksipuolisella tuomiolla, tuomioistuimen tulee viran puolesta arvioida vastapuolen maksettavaksi tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrä ottaen huomioon haastehakemuksen edellyttämä tarpeellisen työn määrä, saatavan suuruus ja välttämättömät kulut (OK 21 : 8 c §).

Oikeusministeriö on 26.3.1999 asettanut työryhmän lainsäädäntöneuvos Asko Välimaan puheenjohtolalla laatimaan ministeriön määräys edellä mainitun pykälän mukaan tuomittavien oikeudenkäyntikulujen määrien perusteista. Työryhmän tulee työnsä aikana kuulla Suomen Perimistöimistöjen Liittoa sekä sellaisia käräjäoikeuksia, joilla on ratkaistavana runsaasti lainkohdassa tarkoitettuja asioita.

Työryhmän tulee saada työnsä valmiiksi ensi toukokuun loppuun mennessä.

Palaamme näiden ministeriön ohjeiden tarkempaan sisältöön lehden seuraavassa numerossa.

Perintälinkki Oy

-laatu on ilmaista

Latokartanontie 7 B
00700 HELSINKI
Puhelin (09) 3505 400

UUDET JÄSENET

23.2.1999

Mustaniemi Taina

rahoitusvalmistelija
Handelsbanken Rahoitus Oyj
PL 900
00101 HELSINKI

Talja Heli

perintäneuvottelija
LPT Lakimiesten Perintätoimisto Oy
PL 65
02601 ESPOO

Ukkola Satu

perintäneuvottelija
LPT Lakimiesten Perintätoimisto Oy
PL 65
02601 ESPOO

Fagerström Susanna

luottotarkastaja
Luottokunta
Heikkiläntie 10
00210 HELSINKI

Siljamäki Seela

luotonvalvoja
A-Rakennusmies Oyj
Viljatie 4 A
00700 HELSINKI

Neuvonen Tuula

luotonvalvoja
Onninen Oy
PL 109
01301 VANTAA

Airio Elisabet

luotonvalvoja
Wihuri Oy Sportia
Wihurinaukio 2
00570 HELSINKI

Pesonen Tapio

luottopäällikkö
K-Luotto Oy
PI 135
00016 KESKO

Rytsölä Turo

perintäkonsultti
Intrum Justitia Oy
Pasilanraitio 5
00240 HELSINKI

18.3.1999

Fagerholm Bengt

konsultti
Link Invest Oy
Ratakatu 1 b
00120 HELSINKI

Väänänen Jouni

admin supervisor
TNT Suomi Oy
Tullimiehenkatu 2
01530 VANTAA

Korhonen Marja-Leena

luotonvalvoja
IP-Produkter Oy
Muuntotie 3
01510 VANTAA

Puumalainen Max

perintäkonsultti
Intrum Justitia Oy
Pasilanraitio 5
00240 HELSINKI

LUOTTOMIEHET-KREDITMÄNNEN RY:N KOULUTUSTOIMIKUNTA

Koulutustoimikunta on yksi yhdistyksemme kolmesta toimikunnasta, sen tehtävänä on koulutustoiminnan järjestäminen yhdistyksen jäsenille. Koulutustoimikunnan jäseniä vuonna 1999 ovat: Marja-Leena Virtanen, puheenjohtaja, Kari Mälikärki, Gun Stjernberg, Risto Suviala, Sylvi Kuikka ja Leena Rantasuo. Vuoden 1999 toimintasuunnitelma sisältää kahden tietoisikun järjestämisen ajankohtaisista aiheista sekä päätapahtumana perinteisen syysseminaarin.

Ensimmäinen tietoisiku pidettiin tammiukuun 26. päivänä aiheesta "Miten jaksan työssäni ". Tästä tietoisikusta enemmän toisaalla lehdessämme. Syysseminaarin ajankohdaksi on sovitto to 30.9. 99 - 1.10.99. Tänä vuonna poikkeamme perinteistä järjestämällä syysseminaarin maissa. Tarkoitto on pitää seminaari Tallinnassa, jonne matkustamme lentäen ja palaamme laivalla. Matkan järjestäminen on haastava ja mielenkiintoinen tehtävä koulutustoimikunnalle. Tä-

män lisäksi koulutustoimikunta toimii yhteistyössä Markkinointi-instituutin kanssa luottotutkinnon kehittämiseksi. Otamme mielellämme vastaan toivomuksia ja ehdotuksia toiminnan kehittämiseksi. Puheenjohtajan yhteystiedot: Intrum International Oy, PL 49, 00241 Helsinki, Puh 09 -229 11701, e-mail , gsm 040-5008617.

Takauslaki voimaan 1.10.1999

Tasavallan presidentti vahvisti 19.3.1999 takauksia koskevan lain, joka koskee yleensä myös ennen lain voimaantuloa tehtyjä yksityishenkilöiden takauksia. Vierasvelkaintausta, jossa joku muu kuin velallinen antaa velan vakuudeksi pantin (kiinteistö, asunto-osake tai talletustodistus), noudatetaan samantyyppisiä säännöksiä kuin takauksessa. Takausvastuun sovittelu, jota mm. yhdistyksemme lausunnossa aikanaan vastustettiin, otetaan lakiin. Se koskee kuitenkin vain lain voimaantumisen jälkeen tehtyjä sitoumuksia. Asuntoluotoissa yksityistakaajalta

voidaan vaatia suorituksia vain siltä osin kuin asunnon arvo ei riitä kattamaan velkaa. Elinkeino- ja rakennustoiminnassa annettujen takauksien ehdoista voidaan edelleen sopia vapaasti. Yksityistakaajaksi ei katsota velallisyhtymän johtajaa, hallituksen jäsentä eikä vähintään kolmasosan yhtiön osakkeista omistavaa henkilöä, joita esimerkiksi luotonantajan tiedonantovelvollisuus ei koske.

Takaajan maksuvelvollisuutta lievennetään niin, että yksityistakaaja voi suorittaa erääntyneen velan sen alkuperäisen maksuaikataulun mukaisesti ja ilman viivästysseuraamuksia, jos hän hoitaa viivästyneet maksut ja an-

taa velkojalle riittävän vakuuden loppuvelan maksamisesta.

Erityisesti omavelkaista takaajaa vastaan on nykyisin nostettava kanne vuoden kuluessa velan erääntymisestä takauksen vanhentumisen uhan vuoksi. Uuden lain mukaan riittää, kun velkoja esittää vaatimuksen takaajalle kolmen vuoden kuluessa erääntymisestä. Velkojan ei siis ole pakko ryhtyä heti oikeustoimiin takaajaa vastaan, vaan suoritusta voidaan ensin periä velalliselta tai vapaaehtoisen perinnän keinoin takaajalta.

KORJAUS

Luottolinkki 1/99 lehteen oli päässyt muutama virheelinen asiatieto, joita toimitus pahoittelee.

1. Yhdistyksen virallinen nimi on Luottomiehet - Kreditmännens Ry.
2. Luottoalan neuvottelukunnan kokoonpanoon oli merkitty kuuluvaksi Marja-Leena Virtanen, Intrum International Oy. Hän toimii kuitenkin v. 1999 koulutustoimikunnan puheenjohtajana.

Henkilöjäsenyys

Luottomiehet - Kreditmännens ry:n jäsenyys on henkilökohtainen!

Huolehdiathan työtehtävien ja yrityksen tietojen muuttuessa ilmoittaa ne myös Satu Sunikalle Tilitoimisto Treassoon. Näin varmistat yhdistyksen jäsenyyden säilymisen ja postin saamisen edelleen.

Toimitus

**Tehokkaat ja
asiantuntevat
perintäpalvelut
meiltä.**

CASH-IN
CONSULTING

Vaasa
puh. (06) 320 8700
Kauppapuistikko 12 B

Helsinki
puh. (09) 2706 8170
Kaivokatu 8

Joensuu
puh. (013) 120 865
Malmikatu 5 B

www.cash-in.fi